

ARVAMUS

Rahast ja haridusest

KAIA IVA
Riigikogu liige

Eelmises Türi Rahvalehes jätkas valla arendus- ja rahandusosakonna juhataja Aivo Prüssel arutelu hariduse rahastamisest. Kuna artiklis oli nii küsimusi kui ka faktivigu, siis selgitan veel kord.

Rahast

Kui võrrelda kahel aastal riigi poolt õpetajatele antavate palgavahendite suurus, siis võrrelda saabki ikka ainult kumbagi aasta kogu palgaraha summat, mitte üksikuid liidetavaid. See ei tulene minu eripärasest arvutusviisist vaid matemaatika reeglitest. See annab Türi valla palgavahendite kasvaks 1,3%. Kuid ilmselt pole põhiküsimus mitte ühes protsendipunktis vaid selles, et miks rahahulk ei suurene sama protsendi võrra kui tõuseb palga alammäär. Selgitasin seda juba oma eelmises artiklis: /õpilaste väiksem arv klassides tähendab vähemal määral klasside jaotamist rühmatundideks ning siis ka nende proportsionaalselt vähe- ma hulgas rahastamist/. Proovin seda siis näitlikumalt lahti rääkida. Koolide rahastusmudel tugineb õppekavale, st kui 6. klassis on ette nähtud 30 ainetundi nädalas, siis nende

tundide raha riik ka tagab. Kuid 6. klassis on kaks tundi kehalist kasvatus, kaks tundi tööõpetust, kolm tundi esimest võõrkeelt ja kolm tundi teist võõrkeelt. Kui klassis on 18 kuni 24 õpilast, siis rahastab riik nende ainete tundide jaotamise rühmadeks. Seega on tagatud raha 30 +10, seega kokku 40 tunni andmiseks. Kui õpilaste arv langeb alla 18, siis täiendavate rühmatundide raha ette nähtud pole. Praktikas tähendab see seda, et näiteks ühendatakse paralleelklasside poiste ja tüdrukute kehalise kasvatus ja tööõpetuse tunnid, paralleelide puudumisel ühendatakse näiteks kahe järgneva klassi poiste ja tüdrukute tunnid. Keerukam on võõrkeele planeerimisega, seal on alati olnud oluline keelte valikutel jälgida rühmade suurus. Tuleme tagasi näite juurde. Kui eelmisel aastal oli 6. klassis 20 õpilast, siis eraldas riik 40 õppetunni raha. Kui aga sel aastal on õpilasi klassis 17, siis vaid 30 tunni raha. Seega väheneb tasustatavate ainetundide hulk 25%, seega ka raha väheneb 25%. Kui õpetaja palgamäär tõuseks 8%, siis 30 tunni andmiseks kuluks ometigi vaid 81% (0,75x1,08x100%) eelmise aasta palgarahast vähem. Lisaks tundide arvust tu-

lenevale rahale on riigilt saadava palgaraha juures teisigi komponente (näiteks meetodiku ametijärguga õpetajale suurema tasu maksmiseks, juhtimiskulud, liitklasside puhul täiendavate tundide rahastamiseks jmt), kuid see on juba väiksem osa. Oluline aga on see, et riik lisab tundide arvust tulenevale palgarahale veel juurde 8% nn palgalõtku. Sellest saab kool tasustada vajalikke lisatunde, maksta vanemõpetajatele kõrgemat palka, kooli valikul jagada täiendavalt mõni väiksem klass rühmadeks vmt.

Kokkuvõtlikult

Kui õpetajate palga alammäärad poleks sel aastal tõusnud, siis oleks Türi valla riigilt saadav palgaraha vähenenud ning peamine põhjus on selles, et õpilaste arvu vähenemise tõttu väheneb tasustatud rühmatundide arv. Tegelikuses tagab palgaraha kasv 1,3% võimaluse suurendada õpetaja palgamäära 8%, kahtlemata eeldab see täpset planeerimist. Veel väärrib märkimist see, et kuna raha määratakse kalendriaastaks, kuid õpilaste arvu peamised muutused (antud juhul vähenemine) toimuvad õppeaasta algusega, siis juba eelmise kalendriaasta teises pooles oleks täpse planeerimise puhul olnud teoreetiliselt võimalik hakkama saada vähema rahaga. Sama kehtib ka vastupidi: kui uuel õppeaastal lisandub klassi komplekte või rühmatunde, siis lisaraha poole ka-

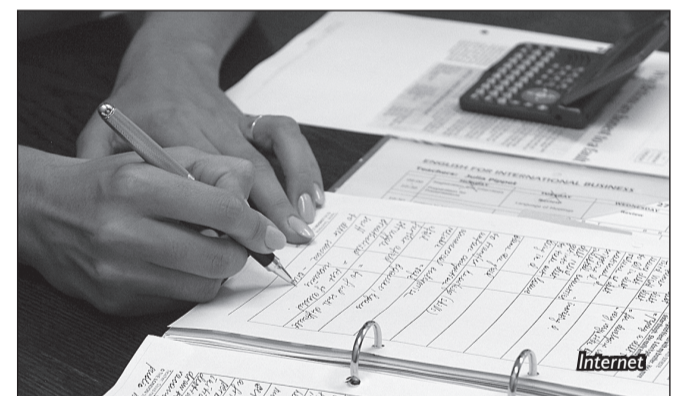
lendriaasta pealt juurde ei anta. Kuna valla lõikes (ja terve riigis) õpilaste arv väheneb, siis ongi iseloomulik, et uue õppeaasta esimesel poolel tundub rahaga olema lahedam ning jaanuarist, kui arvestus on tehtud selle õppeaasta tegelike õpilaste ja klassikomplektide arvu järgi, tundub raha nappima. Selleks, et teadlikult oleks võimalik juba enne uue õppeaasta algust planeerida klasside ja rühmade suurus ning raha kasutust, on rahandusministeeriumi kodulehel loodud võimalus erinevaid õpilaste arve sisetades mängida läbi mitmeid stsenaariume. Samuti prognoosida järgneva kalendriaasta rahaeraldisi. Tundes rahastusmudelit, on võimalik teha teadlikke otsuseid haridusraha planeerimisel, saab kontrollida andmete ja arvestuste õigsust, jäävad ära põhjendamatud süüdistused ning pikas perspektiivis on vajadusel võimalik ministeeriumile teha argumenteeritud ettepanekuid rahastusmudeli muutmiseks.

Hariduskorraldusest

Arendus- ja eelarveosakonna juhataja oli segaduses seoses põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) ettevalmistamisega. Selgitan. 1993. aastal vastu võetud PGS-i on aastate jooksul sisse viidud suur hulk üksikmuudatusi. Samas on mitme eelmise ministri juhtimisel valdkondade eksperdid ette valmistanud rea sisulisi muudatusi. Mäletan, kuidas ka minu linnapeaks oleku

ajal esitati omavalitsustele tutvumiseks analüüsid ja kavad näiteks omavalitsuste omavahelise arvlemise koostamiseks, gümnaasiumivõrgu muutmiseks, koolikohustuse paremaks tagamiseks jmt. Paraku jäid need ettevalmistused ootele. PGS-i uue tervikteksti ettevalmistamist alustas ministeerium eelmise aasta augustis. Juba septembri lõpus kohtus ministeerium omavalitsusliitude, koolijuhtide ühenduse, õpilasmavalitsuste liidu, lastevanemate liidu ja õpetajate liidu esindajatega. Ikka selleks, et kõigi osapooltega uued põhimõtted läbi arutada. Kahjuks on arendusosakonna juhile ilmselt teadmata, et ka Türi vallavalitsus osales aktiivselt selles protsessis. Selle eest peab Türi valda kiitma – mitte kõik omavalitsused ei suuda kaasa rääkida seaduste ettevalmistamises. Haridusspetsialisti juhtimisel viidi läbi arutelu valla koolijuhtidega, eelnõu projekti analüüsis vallasekretär. Oktoobris esitas vald ettepanekud seaduse tooriku kohta. Ministeeriumis jätkus töö eelnõuga ning toimusid uued arutelud ning

kooskõlastused. Eeldatavalt esitatakse eelnõu riigikogule arutamiseks veebruaris. See, et PGS eelnõu asuti välja töötama ajal, kui meie valla haridusvõrgu ümberkorralduste kava pidi juba olema valmimas, ei tee asja mõistagi lihtsamaks – peame arvestama ka võimalike seadusemuudatustega. Kuid mulle on arusaamatu, kuidas uus PGS oleks saanud ära hoida valla hariduselu ümberkorralduse ettevalmistamisel ilmnenud vajakajäämisi. Neist on Türi Rahvalehes olnud juttu pikemalt ning need polnud kuidagi seotud seadustega. Samuti usun, et Aivo Prüssel on minu isikut ülehinnanud ning mina riigikogu liikmena ei saa asendada toimivat vallajuhtimist. Ma arvan, et mitte minu osalemine Türi valla hariduse ümberkorralduse ettevalmistamise komisjonis pole määrav. Kõige olulisem on see, et komisjoni töösse on kaasatud esindajad nii koolidest kui ka hoolekogudest ning komisjoni tööd juhib valla tippjuhtkonna liige, kes on suure pedagoogilise ja juhtimiskogemusega.

Kodanikeühendustele eraldati toetust

Türi Vallavalitsuse 3. veebruaril 2009 korraldusega nr 83 eraldati vallas tegutsevatele seltsidele ja seltsingutele tegevustoetust kogusummas 90 000 krooni ning I poolaasta ürituste läbiviimiseks ning projektitoetusteks 145 847 krooni.

9.-20. veebruarini oodatakse kõiki toetust saanud ühinguid vallamajja koostöölepinguid sõlmima.

Kontaktisikuks on külaliskumise ja seltsitegevuse spetsialist Riina Trumm, tel 3848 271; e-post: riina.trumm@tyri.ee. Toetust pälvivad:

MTÜ Eesti looduskaitse seltsi Türi osakond 4000 krooni (tegevustoetus);
Külaselts Taikse ja naabrid 4000 krooni (tegevustoetus);
Türi Noorteühenduste Liit 5000 krooni (tegevustoetus);

MTÜ Oisu perede ühendus 5500 krooni (tegevustoetus);
Järvamaa Ingerisoomlaste Kultuuriselts 5000 krooni (tegevustoetus);
Eakate klubi Ehavalgus 5000 krooni (tegevustoetus);
MTÜ Koostööselts Näpiko 300 krooni (tegevustoetus);
Ollepa Külaselts 6000 krooni (tegevustoetus);
Eakate selts Elulõnga õis 5000 krooni (tegevustoetus);
Türi Talunike Liit 5000 krooni (tegevustoetus);
MTÜ Kirna Kolmik 5000 krooni (tegevustoetus);
KUME Külaselts 5000 krooni (tegevustoetus);
Kesk-Eesti Käsitööselt 4000krooni (tegevustoetus);
Seltsing Käbedad 5500 krooni (tegevustoetus);
JRKÜ Veimevakk 6000 krooni

(tegevustoetus);
Huviselts Põimik 4000 krooni (tegevustoetus);
MTÜ Kodukant Järvamaa 2500 krooni (tegevustoetus);
MTÜ Türi Lastekaitse Ühing 6000 krooni (tegevustoetus);
Eesti Leedulaste Ühendus 3000 krooni (tegevustoetus);
Eesti Sõjameeste Järva Ühing 500 krooni (tegevustoetus);
Memento Järvamaa Ühendus 1000 krooni (tegevustoetus);
Külaselts Taikse ja naabrid 250 krooni (vastlapäeva tähistamine);
Külaselts Taikse ja naabrid 1000 (lastekaitsepäeva tähistamine);
Türi Noorteühenduste Liit 850 krooni (õppekäik Järva-Jaani);
Järvamaa Ingerisoomlaste Kultuuriselts 4 000 krooni

(Türi X lahtised saapaehitevõistlused);
MTÜ Muusikute täiendõppe keskus 30 000 krooni (kontserdisari „Hingemuusika“);
Eakate klubi Ehavalgus 2500 krooni (osalemine Eakate kokkutulekul Albus);
Eakate selts Elulõnga õis 3000 krooni (emadepäeva tähistamine);
Eakate selts Elulõnga õis 2500 krooni (osalemine eakate kokkutulekul Albus);
Ollepa Külaselts 5000 krooni (jaanipäev Ollepas);
Ollepa Külaselts 1200 krooni (perespordipäev);
MTÜ Smeritška 3000 krooni (näituse korraldamine);
MTÜ Smeritška 4500 krooni (Ukraina kultuuripäevad Lõuna-Järvamaal);
MTÜ Kirna Kolmik 5000 kroo-

ni (jaanipäeva tähistamine);
MTÜ Kirna Kolmik 500 krooni (Päästeteenistused külasse);
MTÜ Kirna Kolmik 1500 krooni (Kinomuseumi filmiprogramm heakorrapäeva lõpetuseks);
MTÜ Kirna Kolmik 1000 krooni (vastlapäev);
MTÜ Türi valla külad 3000 krooni (traditsioonilised lasteüritused);
MTÜ Türi valla külad 5000 krooni (küünisimman);
MTÜ Türi valla külad 500 krooni (Tsaaskoopi külaturniiri korraldamine);
KUME Külaselts 5000 krooni (Kurla ja Meossaare jaaniõhtu);
JRKÜ Veimevakk 5500 krooni (Järvamaa rahvakunstipäev)
Seltsing Härmaalõng 1000 krooni (emadepäeva tähistamine);
Seltsing Härmaalõng 2500 kroo-

ni (osalemine eakate kokkutulekul Albus);
MTÜ Türi Lastekaitse Ühing 14 445 krooni (projekt „Paremaks läbi seikluse“);
MTÜ Türi Lastekaitse Ühing 18 662 krooni (Lõuna-Järvamaa õpilaste viies veerand);
Türi Kristlik Misjonikogudus 4500 krooni (loengusari lastevanematele „Aken lapse ellu“);
Orienteerumisklubi JOKA 2940 krooni (Sigrid Ruuli osavõtt Euroopa Noorte MV-st);
Orienteerumisklubi JOKA 5000 krooni (Kristjan Trossmanni osalemine MM-i ettevalmistuslaagris);
Türi Noorteühenduste Liit 7000 krooni (projekt „Tegusad Türi noored“);
SK ESTO 5000 krooni (T.Kaivu osalemine treeninglaagris Hispaanias).